

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ	RDG4950074
ชื่อโครงการ	การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในหมู่บ้านข้างในพื้นที่กลุ่มจังหวัดอีสานตอนใต้ เพื่อการเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวแบบอื่น ๆ
ชื่อนักวิจัย	สันติ ปานน้อย 1, เซาวลิต สิมสวอย 2, เสนอ ตริวิเศษ 3, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
E- mail	simchaow@hotmail.com , Chowa@Thaimail.com
ระยะเวลาโครงการ	1 มีนาคม 2549 – 31 พฤษภาคม 2550

การศึกษาวิจัยชุมชนเลี้ยงช้างในอีสานใต้ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบ Long Stay โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงพื้นที่ตั้งของชุมชนเลี้ยงช้างในเขตอีสานตอนใต้ เพื่อทราบถึงศักยภาพของชุมชนเลี้ยงช้างในเขตอีสานตอนใต้ และเพื่อศึกษาแนวทางและยุทธศาสตร์ที่พึงพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนา และจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยดังนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการปกครองในท้องถิ่น เมื่อนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสังเคราะห์โดยใช้เวทีกระบวนการมีส่วนร่วมจาก 3 ฝ่ายด้วยกัน ได้แก่ ฝ่ายชุมชนประกอบด้วย ผู้เลี้ยงช้างหรือควานช้าง ตัวแทนชาวบ้าน ผู้ประกอบการในท้องถิ่น ภาครัฐท้องถิ่น ฝ่ายนักวิชาการประกอบด้วย พระที่ศึกษาเรื่องช้าง อาจารย์มหาวิทยาลัย และฝ่ายผู้นำท้องถิ่นประกอบด้วย นักการเมืองท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น หลังจากมีการทำเวทิดังกล่าวแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ SWOT Analysis และการวิเคราะห์ทางด้าน Site Analysis ซึ่งจะส่งผลให้ได้ข้อเท็จจริงที่แม่นยำยิ่งขึ้น ดังจะมีข้อสรุปผลดังต่อไปนี้

1.1 พื้นที่จังหวัดสุรินทร์

- 1.1.1 คือ ชุมชนบ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
- 1.1.2 คือ ชุมชนบ้านกระโพ ต.กระโพ อ.ท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
- 1.1.3 คือ ชุมชนบ้านศาลา ต.กระโพ อ.ท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
- 1.1.4 คือ ชุมชนบ้านท่าลาด ต.ศรีณรงค์ อ.ชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

1.2 พื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

- 1.2.1 คือ ชุมชนบ้านโพนเงิน ต.ท่าม่วง อ.สตึก จังหวัดบุรีรัมย์
- 1.2.2 คือ ชุมชนบ้านโนนยาง ต.ท่าม่วง อ.สตึก จังหวัดบุรีรัมย์
- 1.2.3 คือ ชุมชนบ้านท่าม่วง ต.ท่าม่วง อ.สตึก จังหวัดบุรีรัมย์

1.2.4 คือ ชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ ต.ชุมแสง อ.ปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 พื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

บ้านค่ายหมื่นแผ้ว ตำบลบ้านค่าย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

1.4 พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

(ไม่มีชุมชนเลี้ยงช้าง)

1.5 พื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

(ไม่มีชุมชนเลี้ยงช้าง)

1.6 พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

(ไม่มีชุมชนเลี้ยงช้าง)

พบว่าชุมชนที่มีศักยภาพที่เหมาะสมในการรองรับการท่องเที่ยวแบบ Long Stay ในเขตอีสานตอนใต้ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ชุมชนบ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีศักยภาพสูงสุด รองลงมาได้แก่ชุมชนบ้านกระโพ ต.กระโพ อ.ท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และชุมชนบ้านศาลา ต.กระโพ อ.ท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตามลำดับจากมากไปน้อย เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีช้างอยู่ในพื้นที่มากที่สุด มีศูนย์คชศึกษาที่ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ตั้งขึ้นเพื่อเป็นที่รวบรวมช้างในจังหวัดสุรินทร์ และเป็นศูนย์ควบคุม กำกับดูแลช้างในทุกด้าน ขณะเดียวกันในชุมชนมีการสืบทอดด้านประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนหลายด้าน ได้แก่ การทอผ้า พื้นบ้าน พิธีกรรมกรเช่นไหว้ผีปู่ตา พิธีกรรมปะกำช้าง เทคนิควิธีการฝึกช้างแบบโบราณ(ส่วย) สมุนไพรที่รักษาโรคของช้าง ลักษณะของช้าง ตลอดจนคุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของชุมชนชาวส่วยที่เลี้ยงช้างก็มีลักษณะที่โดดเด่นกว่าชุมชนอื่นๆ ได้แก่ บ้านพักอาศัยจะมีFunction ภายในบ้านที่เล่นระดับไม่มีการกั้นห้องและบริเวณเชิงชายมีการต่อออกมาคลุมพื้นที่ เพื่อเป็นพื้นที่ให้ช้างอยู่อาศัยในบริเวณข้างบ้าน นอกจากนั้นในบริเวณบ้านพักอาศัย ปรกติจะประกอบไปด้วยบ้านพักอาศัย และยุ้งข้าวเท่านั้น แต่ชุมชนดังกล่าวจะต้องมีเรือนปะกำ(ศาลปะกำ)อยู่ในบริเวณบ้าน และมีพื้นที่ลานเปิดโล่งเพื่อเป็นที่พักช้างหรือฝึกช้าง นอกจากนั้นยังต้องมีพื้นที่ปลูกพืชที่เป็นอาหารทั้งคนและสัตว์ ได้แก่ พืชพวกอ้อย หม่อน สับประรด กระถิน มะม่วง อื่นๆเป็นต้น ส่วนในด้านทัศนคติที่มีต่อนักท่องเที่ยว นั้น ชาวบ้านในชุมชนรู้สึกคุ้นเคยกับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพำนักเป็นเวลานานๆ ซึ่งทุกคนจะช่วยกันต้อนรับและแนะนำในด้านต่างๆให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนเกิดความภูมิใจ แต่สิ่งที่ยังต้องปรับปรุงและควรต้องเร่งดำเนินการเป็นประเด็นแรกคือ การสร้างความสามัคคีในหมู่ของผู้นำท้องถิ่นซึ่งเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรม ซึ่งถ้าหากผู้นำท้องถิ่นอ่อนแอและขัดแย้งกัน ก็จะส่งผลให้ชุมชนดังกล่าวมีแต่ความถดถอยและจะนำไปสู่การล่มสลายลงในที่สุด

ABSTRACT

Project Code: No.RDG4950074

Project Title: A study of tourism capacity in Elephant villages in the Lower
Northeastern Part of Thailand

Investigators: Mr.Santi Pannai
Mr. Choaw Simsiew
Mr. Bunsaner Treeviset
Buriram Rajbhat University

Email Address Santi_ribr@hotmail.com

Project Duration: 1 Jun, 2006 - 30 May, 2007

The objectives of this research were to know, the area of Elephant village in the lower Northeastern Part of Thailand, the capacity of Elephant village in the managing of tourism as a Long Stay including the tendency and strategies strengthening stably the strange of tourism development and management liking with the neighbor country. The researcher collected various data such as the physics, economic, society and politic etc, used the three focus groups as the groups of community consisted of persons keeping the elephant or mahouts, representative of villager, entrepreneurs in the locality and philosopher of locality, the groups of educator consisted of the monks studying the elephant, lecturer in University and the groups of local leader consisted of the local politician, village chief etc,. After an above activity, the researcher analyzed all data by used SWOT Analysis and Site Analysis. The surveyed area categorized two provinces as in Surin Province the community of village named Taklang, Krapho and Sala Tambon Krapho, Amphure Tatoon and the community of Talad Village, Tabon Srinarong, Amphure Chumponburi, in Buriram the community of Village named Phonngen, Tayang and Tamueng, Tambon Tamueng, Amphure Satuk and the Village named Tungpho, Tambon Chumsang, Amphure Pakham.

The results were found that the highest capacity of community for traveling as a Long Stay, **tourism capacity in Elephant villages** , that is, the village of Taklang in Surin,

second was the village Krapho and Sala in Surin, because there communities had a lot of elephant and the centre of elephant education located here as well as the centre of elephant control. In these communities, there were many cultures such as the weaving of local cloth, ceremony of ghost, ceremony of elephant worshipping, technique of elephant training, the herb of elephant remedy as well as the infrastructures such as recreations, road, good welcoming. In these communities there were the recreations called Home Stay, where the tourists could rest in long time about 1 and 2 weeks. The nature of each home was the same one; the lower home was the empty place for keeping the elephant and there was the elephant's home. On other hand, there was the place cultivating the vegetables for elephant and human. In the viewpoint toward the tourist, they felt to be familiar with the Long Stay of tourists and everybody welcomed well. However, they should improve the making of unity in the community, because this thing was an importance of development.

: Tourism capacity in Elephant villages